

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Za izplačilo povišic od dne napredovanja. S § 252, zakona o naknadnih in izrednih kreditih za proračunsko leto 1933/34. je bilo določeno za državne uradnike, da prejmejo povišico ob napredovanju šele po enem letu. Sedaj je pokrenjena akcija, da se ta paragraf ukine, ker da je ta predpis neupravičen. Bil je sprejet 1933. zaradi slabega finančnega stanja in ker je bil sprejet s prehodnimi določbami, bi imel veljati samo za proračunsko leto, za katero je bil sprejet, a ne tudi za vsa nadaljnja napredovanja. Ta paragraf je v kontradikciji s § 31. zakona o državnem osebju, ki pravi, da se dohodki v primeru imenovanja odnosno napredovanja v višjo skupino, kakor tudi v primeru pridobivanja periodične povišice, izplačujejo od 1. prihodnjega meseca. Zahteva se, da se v finančni zakon leta 1938/39. vnese amandma, po katerem se bodo plače aktivnim uslužbencem v primerih pridobivanja periodične povišice in postavitve pripravnikov za uradnike, od 1. aprila 1938. izplačevali od prvega prihodnjega meseca od dne imenovanja odnosno napredovanja. (»Novosti«, 20. II.)

— Konferenca o strokovnem šolstvu bo v Beogradu. O tem piše obširneje »Slovenski narod« od 21. II. V svojem članku prinaša tudi statistiko o strokovnih šolah. — Skupno je v naši državi 384 strokovno-nadaljevalnih šol. Poučuje 2877 učiteljev, šole pa obiskuje 40.550 učencev. V naši banovini je po podatkih iz šolskega l. 1935/36. 56 strokovnih nadaljevalnih šol s 484 učitelji in 5580 učenci. Največ učencev je v dunavski banovini (10 tisoč 715), najmanj pa v primorski (814). — Srednje tehniške in mojstrske delovodske šole, ki jih je 17, imajo 314 učiteljev in 2909 učencev. Naša banovina ima največ učencev (660 l. 1935/36.). V moravski, vrbaski in zetski banovini pa sploh ni nobene srednje tehniške in ne mojstrske delovodske šole. — Državnih trgovskih akademij in dvorazrednih trgovskih šol je bilo 28 v šolskem l. 1935/36. Učiteljev je bilo 271, učencev pa 3749. V naši banovini je 5 šol te vrste. Učencev je bilo 628, profesorjev pa 42. — K strokovnim šolam je treba pristeti tudi večerne trgovske šole, ki jih je bilo 28 z 282 učitelji in s 4576 učenci.

— O poizkusni šoli v Ljubljani prinaša daljši članek »Jutro« od 22. II., kjer je opisan namen šole. Pisec izraža bojazen, da velikega poslanstva, ki ga naj izvrši ta poizkusna šola, ne bodo razumeli tam, kjer odločujejo o sredstvih. Priporoča tudi, naj bi si odločujoči činitelji ogledali oskrbo čeških poizkusnih šol.

— O litijski meščanski šoli piše »Slovenec« od 20. februarja.

— Izvlečke poročila o našem šolstvu v banskem svetu, ki ga je podal načelnik prosvetnega oddelka g. dr. Lovro Sušnik, priobčujajo razni listi v četrtek, 17. februarja.

— O debati o našem šolstvu v banskem svetu poroča na kratko tudi »Jutro« od 19. II. pod naslovom »Odločnost na nepravem me-

stu« in dostavlja svojemu poročilu sledeče: — Nekateri predloženi zahtev so izrazito strankarskega značaja, druge pa so take, da se z njimi strinja vsa slovenska javnost. Isto velja tudi za zahteve, ki so bile izražene v govorih in resolucijah pri razpravah o drugih oddelkih banske uprave. Ni odveč, da je o njih spregovoril tudi banski svet. Vendar se nam zdi to mnogo premalo. Mnogim med zahtevami je namreč mogoče ugoditi tako rekoč z eno samo potezo peresa pristojnega činitelja v vladi. Dejanja bi bila mnogo bolj dobrodošla in koristna kakor najlepše in najradikalnejše besede. Ako pa so morda besede le še kje potrebne, je prvi prostor za nje v narodni skupščini in senatu, kjer lahko zaležejo mnogo več kakor v banskem svetu. Člani banskega sveta imajo v obeh zbornicah narodnega predstavništva močno delegacijo svojih prijateljev in somišljenikov. Ti lahko celo brez govorov dosežejo izpolnitev večine v banskem svetu postavljenih zahtev, ako le resno hočejo. Ako pa za to ali ono stvar na ta način morda še ne bi šlo, potem naj spregovorijo enako odločno v Beogradu, kakor v Ljubljani njihovi prijatelji. Sedanja razprava o državnem proračunu je najboljša prilika za to. Na žalost doslej še nismo slišali in čitali, da bi se bilo to zgodilo.

— Mi imamo nerodovito izobraženstvo. Na Slovenčev članek »Tavajoči Slovenec« od 10. nov. 1937. odgovarja v zagovor in premislek »Mrtva straža«. Naše izobraženstvo se lahko meri s slehernim na svetu. Kar pa ni na mestu, pa ni odvisno od njega. Zboljšajte mu njegov položaj, omogočite mu življenje, delo in širše poglede... Kar pogledajte, kako drugod skrbe za svoje izobraženstvo, da lahko mirno dela na njivi svojega naroda, kjer koli ga veseli in kakor smatra za najbolj pravilno (CSR)... Težko je še vedno biti slovenski izobraženec... Zato imamo toliko — ne nerodovitnega, pač pa ubitega izobraženstva, ki zagrenjeno hodj v službo zaradi preljubega kruhka... Ali mislite, da vse to izobraženstvo ne bi rajši živelo iz polnih prsi in možgan, ko bi moglo... Ali ste slišali za koga, ki bi se zanj zavzel iskreno in času primerno? Ali morda sploh veste, kdo bi se pri nas moral zavzeti za naše izobraženstvo? In ste si na jasnem, kakaj se ne zavzame?« (»Mrtva straža«, l. 4.)

— Zlomljeni izobraženci ne! »A kakor berači in lumpenproletari ne morejo izvršiti velikih dejanj, tako jih tudi bolni, sestradani in zlomljeni izobraženci ne bodo.« — (»1551«, akademsko glasilo za univerzno in javna vprašanja, II., l. a.)

— Res lepo! Naših slovenskih 200.000 šolskih otrok ob letošnjem 8. II. zbira 200.000 dinarjev, da se z njimi odkupi Prešernova rojstna hiša in se spremeni v narodni spomin ali muzej. Lepo! Toda vedno in povsod otroci in učiteljstvo! Ali ne bi bilo tudi lepo, ko bi dali naši odrasli po kovaču in bi z združenimi močmi zgradili — bolnico! To bi bilo lepo in vsenarodno delo!« — (»Mrtva straža« vabi izobraženstvo, l. 4.)

večjih zaostankov vse tiste zadružnike, ki so dobili v teh dneh pismene opomine.

— Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju je imela občini zbor v soboto 19. februarja. Iz letnega poročila je razvidno, da ima zadruga 172 zadružnikov z 1293 deleži. Denarni promet je znašal lanske leto 1.660.000 din in je narasel za 100 %. Vloge so znašale 324.000 din, posojila pa 261.000 din, dobiček v znesku 10.800 din je bil pripisan rezervam. — Obrestna mera je znašala 4 %, za vezane vloge 5 %, za izposojila 7 %, za posojila na osebno poročstvo 8 %. — Zadruga se prav lepo in uspešno razvija, kar je znak, da se učiteljstvo vedno bolj oklepa te svoje ustanove. Pomen in vrednost kreditne zadruge je učiteljstvo spoznalo zlasti v času denarne krize. Medtem ko so bile vse vloge zamrznjene, jih je zadruga svojim vlagateljem gladko izplačevala, dajala pa je tudi posojila, ko ni bilo skoro nikjer dobiti denarja. — Zato velja, da zaupamo svoj denar tudi v bodoče lastni zadrugi in se ravnamo po geslu: Svoji k svojim!

Mladinska matica

— mm Ocena. »Delavska politika« je prinesla v številki od 26. I. o »Ovčarju Runu« sledečo oceno: Našim čitateljem znani pisatelj A. Cerkenjen je nedavno izdal mladinsko knjigo »Ovčar Runo«, za katero je prejel pri Mladinski matici prvo književno nagrado. To je povest o psu; toplo in pristržno pisana zgodba lepega ovčarja Runa, polna realnega življenja in pri tem tako prijetno romantična. Runo je doma v svobodnih bosenskih planinah; nesrečno ujetništvo ga privede v Zagreb, kjer se mu godi prav dobro. Pa ne more pozabiti svojega starega gospodarja in prelestne svobode na planinah ter pobege od gosposkih ljudi proti daljnemu, preprostemu domu. Težavno je njegovo potovanje, polno nevarnosti in neprivlačnosti, ki jim srečno uide in prispe zopet nazaj k staremu pastirju Mišku in njegovim ovčkam. — Hrepenenje po svo-

bodi je pisatelj vdahnil prikupnemu in razumnemu kučku, zakaj danes je težko govoriti in še težje pisati o svobodi. Povest je prepletena s človečansko etiko in je obenem očitek sedanjemu človeštvu, ki prepojeno s civilizirano premnogokrat ustvarja zdravemu, prirodnemu razumu nepojmljiva naziranja in razmere. — Kakor da je pisatelj za trenutek podvomil nad človeštvom in mu je čuval s svojo nepokvarjeno naravo najbližje bitje na svetu. Dejanje se razvija naravno, neprislusno, ves čas zanimivo; večkrat je povest prav napeta in jo moraš prečitati do konca. Etični momenti prihajajo kakor sami od sebe in v tem je velika vzgojna vrednost knjige. — Cerkenjenov jezik je enostaven, jasen, njegovo pripovedovanje živo, prav privlačno za mlade ljudi in za vsakega. Knjigo je okusno in prav primerno ilustriral Ljubo Ravnik in jo toplo priporočamo. Cena 8 din.

— V rednih publikacijah izidejo letos: Od Venceslava Winklerja »Hribečev Gregec«, ki je bil nagrajen s prvo literarno nagrado MM. Povest je to iz dobe tlačenja in turških vpadov, močna in napeta zgodba, ki je ne bodo čitali samo otroci, ampak bodo radi segli po njej tudi odrasli in jo prebirali kot nekoč »Miklovo Zlato«. Opremil in ilustriral bo knjigo Maksim Sedej. — V realni knjižnici izide O. Hudalesova izredno zanimiva in aktualna knjiga »Zgodbe o bombažu« z ilustracijami Frana Miheliča. — Za najmlajše pa izide v barvnem tisku zabavna slikanica »Grajski vrabec«. Tekst v verzih je napisal Davorin Ravljen, slikal pa Hinko Šmrekar.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pcv. Prihodnji pevski tečaj od 17. do 20. marca t. l. bo v mali dvorani Filharmonije v Ljubljani. Pevski tečaj se prične 17. marca ob 10. uri dop. ter je obvezen za vse pevke in pevce, ki se mislijo udeležiti turneje. Kdor še ni poslal izjave, naj stori to takoj! Tajništvo.

— pcv. UČITELJSKI PEVSKI ZBOR opozarja upraviteljstva, učiteljstvo ter vse pev-

vodje mladinskih zborov na glasbeni priložnik za materinski dan, ki bo izšel v prvih dneh meseca marca t. l. Glasbeni priložnik bo obsegal na 35 straneh velikosti »Našega roda« igrice s petjem ter 22 strani enoglasnih, dvo- in troglasnih mladinskih zborov, katere so prispevali naši najboljši skladatelji. Cena priložniku je do 5. marca 15 din, po tem dnevu pa 20 din. Zato naj vsak z dopisnico delo takoj naroči. Prednaročila sprejema UPZ, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I.

Šolski radio

— r XXII. Torek, 1. marca: Kar bo, pa bo! Veseloigra v štirih dejanjih. Dogodivščine Kolobarnika na pustni torek. Spisal Drago Košmerlj. Izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti; vodi g. Silvo Mehora. II.—III.

Petek, 4. marca: »Morje v slovenski književnosti« g. Slavko Suster. — Predavatelj bo objasn timer, zakaj je bilo morje doslej pri nas tako malo opevano, bodisi v narodni in umetni pesmi in prozi. Prikazal bo, koliko te književnosti že imamo, kako je pel o morju naš narod in kako so ga opevali naši pesniki — torej morje v pesmi. Citiral bo tudi odlomke iz pesmi. II.—III.

— r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 27. februarja, ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila za marec in tržna poročila.

Stanovska organizacija JUU

Iz izvršnega odbora

VAZEN ODLOK.

Prosvetno ministristvo je pod III. br. 9286 z dne 9. febr. 1938. izdalo sledeči odlok:

Ministristvo prosvete je na prošnjo Jugoslovenskega učiteljskega združenja št. 453/37 izdalo razpis pod O. N. br. 77268 z dne 12. novembra 1937., s katerim se priporoča bankim upravam, krajevnim šolskim odborom in upraviteljstvom narodnih šol, da izvršijo svoje obveze do JUU glede izplačila naročin na časopise in na revije udruženja, v kolikor so jih prejemale, a bankim upravam je bilo naročeno, da poročajo o tem do 1. marca 1938.

Jugoslovensko učiteljsko združenje je s svojim dopisom S. br. 893/38 z dne 25. I. 1938. prosilo, da se bankim upravam rok za poročila glede izvršitve gornjega naloga podaljša do 1. aprila 1938.

Prosvetno ministristvo je sprejelo gornjo prošnjo udruženja in odobrava, da se bankim upravam rok za poročila o razpisu O. N. br. 77268/37 podaljša do 1. aprila 1938.

Iz društev

Vablla

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V NOVEM MESTU bo zborovalo v soboto, dne 5. marca t. l., ob 9. uri na ljudski šoli v Novem mestu s sledečim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Razgovor o izdaji zemljevida novomeškega sreza. 3. Predavanje g. dr. Slava Lunačka »Zdravstvena zaščita mladine«. 4. Naše gospodarske ustanove. (Poroča tov. Jurčec.) 5. Slučajnosti. — Ob 8. uri pred zborovanjem bo odborova seja.

Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KOČEVJE bo zborovalo v soboto, 12. marca t. l., točno ob 11. uri v ljudski šoli v Kočevju. Na dnevnem redu bo poročilo predsednika sekcije tov. Metoda Kumlja o delu naše stanovske organizacije in situacije, referat tov. Cirila Dequala o gospodarskem dnevu učiteljstva, razgovor o šolski administraciji in slučajnosti. — Dolžnost vsakega člana je, da se zanima za svoja stanovska vprašanja. Dokazite svojo stanovsko zavednost s polnoštevilno udeležbo na zborovanju! — Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto dne 5. marca 1938., ob 9. uri v Lescah. — Dnevni red: 1. Slovenski pravopis — predava g. prof. Kolar Ivan iz Ljubljane. 2. Gospodarski dan. 3. Poročila. 4. Slučajnosti. Pred zborovanjem bo odborova seja. Na svidenje! Odbor.

— SRESKO UČIT. DRUŠTVO MARIBOR LEVI BREG bo zborovalo v soboto, 12. marca t. l., ob pol 10. uri dopoldne v šoli v Krčevini. Razen običajnih točk je na sporedu predavanje »Učit. gospodarske ustanove«. Po možnosti bo en tovariš podal tudi prve izsledke k študiju svojega kraja. Do 4. marca predložite vprašanja k točki »Obravnava najaktualnejših stanovskih, službenih in pedagoških zadev«. Ob pol 9. uri istega dne istotam odborova seja. Tovariši(ce), disciplina velja: vsi k temu predzadnjemu zborovanju.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LENDAVA opozarja vse svoje člane, ki še dolgočujejo članarino za poslov. leto 1936/37. in je kljub ponovnim opominom in poslanim čekom še niso plačali, — da plačajo dolžne zneske najkasneje do zadnjega marca. Kdor do tedaj ne bo plačal, se ga bo sodniško izterjalo, kajti vestni tovariši plačniki so ogorčeni nad tem, da morajo s svojimi prispevki kriti naročino za stanovska glasila tudi onim tovarišem, ki se niti malo ne zmenijo za plačevanje ali pa vedno prenašajo plačilo na naslednji prvi v mesecu. Posebni opominov

se ne bo razpošiljalo. Odborupa, da bo vsak član izpolnil svojo prostovoljno prevzeto obveznost in si ne bo nakopaval nepotrebnih terjatvenih stroškov in da bo tov. blagajnik lahko na prihodnjem zborovanju, ki se bo vršilo 9. aprila 1938. v Lendavi, rekel: »Naši člani so hvale vredni, vse prispevke so v redu plačali!« Odbor.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠOŠTANJ je zborovalo dne 12. febr. ob 9. uri v Velenju. — Predsednik tov. Mencej je podal sliko sedanje situacije v organizaciji in obravnaval vse važnejše dopise. Situacijskemu poročilu je sledil referat tov. Robinščaka, v katerem je obravnaval ankete pole, ki jih je društvo vročilo vsakemu članu in na katere je bilo treba odgovoriti, a brez podpisa. Vprašanja so zadevala našo stanovsko organizacijo in prav podrobno naša zborovanja. Članstvo je odkritosrčno sodelovalo in pripomoglo, da je referat popolnoma uspel. — Sledil je še referat tov. Sadarja o naših gospodarskih ustanovah, ki je bil močno podprt. Pri debati se je izluščilo jedro, da bo organizacija žela največje uspehe takrat, ko bo tudi gospodarsko evrsto podprta. Uspeh referata je pristop 14 novih zadružnikov k Učiteljski tiskarni. — Končno je dal tovariš predsednik še navodila k »Anketnim polam«, o materialnem položaju učiteljstva v srezu in »Anketnim polam« za zbiranje materiala v svrhu poznavanja šolskega okoliša.

Mencej, preds.

Robinščak, tajnik.

NOVOJTI ZA POMLAD

A. & E. SKABERNÉ LJUBLJANA.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.